

γκέτα ή, κοιν. *γέτα* Θράκ. (Αἰν.) Κεφαλλ. Νάξ. ('Απύρανθ.) γέτ-τα Κύπρ. (Αἰγιαλ.)

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *g h e t t a* = στρατιωτική περικνημῖς.

1) Ταινία ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος ἐνελισσομένη ἀπὸ τοῦ ποδὸς μέχρι τοῦ γόνατος περὶ τὴν κνήμην ἔξωθεν τῆς περισκελίδος, περικνήμιον κοιν.: Ὁ παπποῦς του φοροῦσε γκέτες ὅλο τὸ χειμῶνα, γιὰ νὰ ζεσταίνωνται τὰ πόδια του κοιν. Λέσε τὸ παντελόνι μὲ τὶς γκέτες καὶ πᾶμε γιὰ κνήμη Πελοπν. (Γορτυν.) 2) Κομβωτὸν ἐπικάλυμμα τοῦ ποδὸς καὶ τοῦ κάτω τμήματος τῆς κνήμης ἐκ δέρματος ἢ ὑφάσματος, προσαρμοστὸν ἄνωθεν τοῦ ὑποδήματος, περιτάρσιον κοιν.: Αὐτὸς παλιὰ φοροῦσε παπούτσια μὲ γκέτες καὶ μᾶς ἔκανε τὸν καμπόσο κοιν. Εὐτυχῶς μὲ τὶς γέτ-τες ἔν ἡδίξ-ζουνδαι τὰ πανδελόνια τσ' οἱ κλάτσεσ τῶν τδυνηῶν ('ἐν ἡδίξ-ζουνδαι = δὲν σχίζονται, κλάτσεσ = κάλτσες) Κύπρ. (Αἰγιαλ.) β) Δερμάτινον περικάλυμμα τῶν κνημῶν κοιν.

γκέτο τό, σύνθηθ. γέτο Ζάκ. — Λεξ. Πρω. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ *g h e t t o* = τοποθεσία τῆς Βενετίας, ὅπου τὸ 1516 ἰδρύθη ἡ πρώτη Ἑβραϊκὴ συνοικία.

Συνοικία περιτειχισμένη, εἰς τὴν ὁποῖαν διέμενον ὑποχρεωτικῶς οἱ Ἑβραῖοι ἐκάστης πόλεως κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τοῦ μεσαίωνα καὶ μέχρι τῆς Γαλλικῆς ἐπανάστασεως σύνθηθ. β) Πᾶσα περιοχὴ, εἰς τὴν ὁποῖαν κατοικοῦν ομάδες ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἔχουν κοινὴν καταγωγὴν ἢ κοινὸν ποινὸν σύνθηθ.: Στὴν Ἀμερικὴ κανένας δὲν πλησιάζει ἄς τὸ γκέτο τῶν μαύρων. Παλιὰ αὐτὴ ἡ γειτονία ἦταν τοικοκυρεμένη, τώρα ὅμως ἐγινε γκέτο ὅλων τῶν κατοικοῦντων σύνθηθ.

γκέτσι ἐπίρρ. ἀμάρτ. κέτσιν Λυκ. (Λιβύσσ.) κίτσιν Λυκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *g e r* = βραδέως.

Ἄνευ σπουδῆς, βραδέως Συνών. ἀργά 1, ἀγάληα 1, ἀναργα, ἀπαγάληα, σιγά, σιγανά, ἀντίθ. γοργά, γρήγορα, σβέλτα.

γκέτσικα ἐπίρρ. ἐνιαχ. γκέτσ'κα Προπ. ('Αρτάκ.) γέτσ'κα Λέσβ. (Πάμφιλ.) γκέθ'κα Μακεδ. (Κίτρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. γκέτ σικος.

Γκέτ σι, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἀν.: Ἐπὶ γὰ γκέτσ'κα (ἐφθασσα ἀργά) Ἀρτάκ. Κοιμήθ'κα γκέθ'κα Κίτρ. Ἡρθεσ γέτσ'κα, τί νὰ σὲ κάνω τώρα πλιά; Πάμφιλ.

γκέτσικος ἐπίθ. ἐνιαχ. γκέτσ'κους Προπ. (Μηχαν.)

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. γκέτ σι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ικος.

Ὁ ὄψιμος.

Ἡ λ. καὶ ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γκέτσ'κας Εὐβ. (Στεν.)

γκετσιντίζω ἐνιαχ. κετζίδιζον Σάμ. κετζεντίζ-ζω Κύπρ. κετσιντοῦ Λύκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *g e r i n t i e k* = ζῶ, συντηροῦμαι.

Ἐχω, πορίζομαι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, κατορθώνω νὰ ζῶ ἐνθ' ἀν.: Νὰ κετζίδισουμε φέτους κ' ἔχ' οὐ Θιὸς Σάμ. Πῶς θὰ κετσιντίση κ' ἡ φτουχουλουργιά; Λυκ. (Λιβύσσ.) Συνών. βολέυω Α2β, καταφέρνω, πορεύομαι. Πβ. τὰ φέρνω βόλτα (εἰς λ. βόλτα 1β).

γκετσίντιση ή, ἐνιαχ. κετσίντιση Λυκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γκετσιντίζω, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ. κετσιντοῦ.

Ὁ πορισμὸς τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων.

γκεσίτι τό, ἐνιαχ. γκεσίτ' Θράκ. (Πύργ. Στέρν.) κεσίτιν Λυκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *g e r i t* = δίοδος.

1) Στενὴ δίοδος, αὐχὴν ὅρους Θράκ. (Στέρν.) Λυκ. (Λιβύσσ.): Ἐπιασαν ὅλα τὰ γκεσίτια (ὅλας τὰς ἄκρας τοῦ χωρίου) Στέρν. Συνών. μπασίδι, πέρασμα, πόρος, στενὸ, στενοπόρι, σύρμα. 2) Ἐνέδρα Θράκ. Πύργ.) Συνών. βίγλα 3, καρτέρι, φύλαγμα.

γκι τό, (I) Θράκ. (Σουφλ.) Μακεδ. (Βόιον Κοζ.)

Λέξις πεποιημένη τῆς παιδικῆς γλώσσης.

1) Ὁ χοῖρος Μακεδ. (Βόιον Κοζ.) 2) Ἐπιφών. πρὸς τὰς περισσότερας Θράκ. (Σουφλ.)

γκι τό, (II) σύνθηθ.

Ἐκ τοῦ Γαλλ. *g u i* = ἰξός.

Τὸ φυτὸν Ἰξία ἢ λευκὴ (*Viscum album*) τῆς οἰκογ. τῶν Λωρανθιδῶν (*Loranthaceae*), τὸ ὁποῖον παρασιτεῖ ἐπὶ τῶν κλάδων πολλῶν δασικῶν δένδρων σύνθηθ.: Ἀγοράσαμε γκί, γιὰ νὰ στολίσουμε τὸ Χριστουγεννιάτικο τραπέζι. Εἶναι χροιάρα μέρα καὶ αὐτὸς ὁ ἀχαϊρευτος δὲν ἀξιώθηκε νὰ φέρῃ ἓνα κλωνί γκί ἄς τὸ στίτι σύνθηθ. Ἀντίκλαρο τοῦ ἔλατου εἶναι τὸ γκί ἢ μελὰ, ποὺ ἔχει βαθυπράσινο καὶ παχουλὸ φύλλωμα Δ. Λουκοπ., Νεοελλην. Μυθολ., 204. Συνών. ἀντίκληρο, ἐλαστίνα, ἰξός, μελὰ, μελᾶς, μελεός.

γκιὰ ἐπιφών. ἐνιαχ. γιὰ Θράκ. (Τσακίλ.) Κρήτ. (Μονοφάτσ.) Λέσβ. κιά Ρόδ. (Σάλακ.)

Λέξις πεποιημένη.

1) Παράγγελμα τῶν βουκόλων πρὸς τοὺς βοῦς Κρήτ. (Μονοφάτσ.) Ρόδ. (Σάλακ.) 2) Παράγγελμα πρὸς ἵππους Θράκ. (Τσακίλ.) 3) Παράγγελμα πρὸς τὸ ποίμνιον προβάτων Λέσβ.

γκιὰβακας ὁ, Ἰων. (Κρήν.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Πιθαν. τὸ πτηνὸν Φοινίκουρος ὁ ὠχρόουρος (*Poenicurus ochrurus*) τῆς οἰκογ. τῶν Κοσσυφιδῶν (*Turdidae*), ὁ φοινίκουρος τῶν ἀρχαίων. Συνών. γιαννακός, καλαντζής, κοκκινόκολος, κοκκινόουρα.

γκιᾶλα ή, Πελοπν. ('Ερμιόν.)

Ἐκ τοῦ Ἀλβαν. *n g j a l e* = ἔγγελος.

Ἐγγελος τοποθετούμενος ἐντὸς δεξαμενῆς ποσίμου ὕδατος, διὰ νὰ καθαρίζει τοῦτο.

γκιαούρης ὁ, γκιαβούρης Κωνπλ. γιαβούρης Κρήτ. γκιαβούρ'ς Δαρδαν. (Λάμψακ.) Θράκ. ('Αδριανούπ.) γκιαβ-βούρης Ρόδ. γκιάβουρας Θράκ. ('Αδριανούπ.) γιάβουρας Θράκ. (Μέτρ.) γκιαούρης σύνθηθ. γιαούρης πολλαχ. γκιαούρ'ς σύνθηθ. βορ. ἰδιωμ. ντζαούρης Λεξ. Βάιγ. Μπριγκ. κιαβούρης Καππ. (Φλογ.) κιαούρης Κύπρ. κιαούρ'ς Πόντ. (Σάντ.) τσιαούρης Ρόδ. καούρης Ἡπ. ('Αργυρόκ.) Θηλ. γκιαού-ρισσα ἐνιαχ. γιαούρισσα Κρήτ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *g a u r* = ἄπιστος, χριστιανὸς (ὑβριστικῶς) Ἡ λ. καὶ παρὰ Κ. Δαπόντ. (ἐκδ. Κ. Σάθα, 3, 9)

«ὡς φαίνεται, οἱ γκιαούρηδες Μπογδάνοι τὸν ἐφαρμάκωσαν». Ὁ τύπ. *γκιαούρης* καὶ παρὰ Σομ. Πβ. Δουκ. εἰς λ. *καβούρ*: «καὶ τὸ τῶν Μουσουλμάνων γένος ἐδυσφόρει καὶ οἱ καβούρηδες ἐχαίροντο».

Ἄπιστος, ἀρνησίθεος, ὡς ὑβριστικὴ προσωνομία παρὰ τοῖς Μωαμεθανοῖς παντὸς μὴ ὁμοθρήσκου των καὶ εἰδικώτερον τῶν Χριστιανῶν ὑπηκόων τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας σύνηθ.: *Μᾶς φωνάζανε τὰ Τουρκιά: ἄ, γκιαούρηδες!* Προπ. (Μαρμαρ.) *Γκιαβούρ*, δεῖξε μας τὸ δρόμο Δαρδαν. (Λάμψακ.) *Ἐντράπεν νὰ λέη ἀτ'ς ντὸ τεῖ ἐχάφτωσεν ἀτὸν τὴν θαπλαχέαν ὁ κιαούρτ'ς* (ντὸ τεῖ = διὰ ποίαν αἰτίαν, χαφτώνω = πλήττω, θαπλαχέα = ράπισμα· ἐκ παραμυθ.) Πόντ. (Σάντ.) || Ἄσμ.

Ἀφησες ἓνα γιάβουρα τοὺς Τούρκους νὰ ὀρίζη, μὲ τὰ πολλὰ πουργία του νὰ τοὺς-ε-φοβερίζη

Θράκ. (Μέτρ.)

Ἐμ δροῦ-δυνῶ, κιαούρηδες, ἔμ γροῦ-δυνῶ τοὺς κλέφτες

Κύπρ.

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γκιαούρης* καὶ ὡς ἐπών. Ἀθην. Πελοπν. (Γαργαλ.) Χίος καὶ ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γκιαούρης* Μῆλ. *Τζαούρης* Πάρ. *Γιαούρι* τό, Πελοπν. (Μάν.) καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γκιαούρ* Ἰντερὲ Μακεδ. (Σιάτ.) *Γκιαούρ* Τσεσμέ Μακεδ. (Κορμίστ.)

γκιαουρίζω X. Χρηστοβασ., Διαγων., 57.

Ἐκ τοῦ οὗς. *γκιαούρης*.

Ἰβρίζω, προσβάλλω τινὰ ὡς ἄπιστον καὶ ὑποτελεῖ: *Δεύτερη φορὰ ὁ Τούρκος ἀξιοματικὸς τὸν ἔβρισε κι ὄχι μόνο τότε σιχτίρισε, τὸν γκιαούρισε καὶ τὸν ἄμπωξε, ἀλλὰ τραύηξε καὶ τὸ σπαθί του νὰ τότε χτυπήσῃ.*

γκιαουρογεννημένος ἐπίθ. Γ. Δροσίν, εἰς Ἑστ. 21 (1886), 63.

Ἐκ τοῦ οὗς. *γκιαούρης* καὶ τοῦ *γεννημένος*, μετοχ. τοῦ *γεννῶ*.

Ὁ γεννηθεὶς ἐκ γονέων χριστιανῶν, ἀπίστων κατὰ τὴν ὀθωμανικὴν ἀντίληψιν. Ἄσμ.

Καλά, μωρὲ γεννίτσαρε, γκιαουρογεννημένε,

κι ἄς μὴ μὲ ποὺν Χαλήμπεη, ἂν δὲν σοῦ τήνε πάρω! Πβ. *Τοῦρκογεννημένος*.

γκίζα ἡ, (I) Ἡπ. (Ἀρτοπ. Βίτσ. Δερβίτσ. Δρόβιαν. Δωδών. Ἑλληνικ. Ζαγόρ. Κοκκιν. Κουκούλ. Λάκκα Σούλ. Μαργαρ. Μέγα Περιστ. Πάργ. Παραμυθ. Πλατανούσ. Πρέβ. Σχωρ. Χιμάρ. κ.ά.) Θεσσ. (Δρακότρ. Φάρσαλ.) Μακεδ. (Βλάστ. Καστορ.) — Ν. Ζυγούρ., Βούτυρ. 32, 43 X. Χρηστοβασ., Διαγων., 53 — Λεξ. Πρω. Δημητρ. *γίζα* Ἡπ. (Ἰωάνν.) *γκίζντα* Θεσσ. (Κρυόβρ.) *τζίζα* Ἡπ. (Χιμάρ.) *κίζα* Ἡπ. (Δρόβιαν.)

Ἐκ τοῦ Κουτσοβλαχ. *giza* = τυρὸς τελευταίας ποιότητος ἢ ἐκ τοῦ Ἀλβαν. *gjize* = εἶδος τυροῦ παρασκευαζομένου ἐξ ὀξυγάλακτος.

I) Εἶδος μυζήθρας παρασκευαζομένης ἐκ βρασμένου ὀροῦ γάλακτος Ἡπ. (Ἀρτοπ. Αὐλότοπ. Βίτσ. Δερβίτσ. Δρόβιαν. Δωδών. Ζαγόρ. Ἰωάνν. Ἑλληνικ. Κοκκιν. Κουκούλ. Λάκκα Σούλ. Μαργαρ. Μέγα Περιστ. Παραμυθ. Πλατανούσ. Πρέβ. κ.ά.) Μακεδ. (Βλάστ. Καστορ.) — Ν. Ζυγούρ., ἔνθ' ἄν., 32 X. Χρηστοβασ., ἔνθ' ἄν.: *Ποιὸς θέλει τὴν τρώει χλωρὴ τὴ γκίζα, ποιὸς θέλει τὴν ἀλατάει* Δερβίτσ. *Γκίζα*

ἀλατ'σμέν', χλωρὴ Ζαγόρ. *Πίττα* ἀπὸ γκίζα (συνών. *γκιζόπιττα*) αὐτόθ. *Ψάριμα* μὴ γκίζα (ὡς δόλωμα) αὐτόθ. *Ἐχου ἓνα ἀσκι γκίζα γιὰ ὄλ' τ' χροινιά* Ἑλληνικ. *Τυρί, ξινόγαλο, ἄς εἶν' 'ς τὸ τέλος καὶ γκίζα* X. Χρηστοβασ., ἔνθ' ἄν. || Φρ. *Μοῦ ξίνισ' ἢ γκίζα* Ἡπ. Συνών. φρ. *μοῦ ξίνισε ὁ τραχανᾶς* (Πβ. τὸ ἀρχ. «οὐ φροντὶς Ἰπποκλείδην»). Συνών. *οὔρδα*. 2) Εὐτελὴς ἀποβουτυρωμένος τυρὸς, ὁ ὁποῖος παρασκευάζεται ἀπὸ βρασμένον ὀξυγάλα Ἡπ. (Κουκούλ. Πάργ. Σχωρ. κ.ά.) Θεσσ. (Δρακότρ. Φάρσαλ. κ.ά.) Μακεδ. (Καστορ.) — Ν. Ζυγούρ., ἔνθ' ἄν., 43: *Θέλου νὰ στραγκίσουν τ' γκίζα κὶ κατόπ' νὰ φύγουν γιὰ τοὺ χουράφ' Κουκούλ.* *Ἐβραζαν τοὺ τ'ρόγαλον κ' ἔβγαρναν τ' γκίζα, τοὺ κλουτσουτύρ' Φάρσαλ.* Συνών. *ἀβδάλι, κλοτσουτύρι, πρίντζα*. 3) Ἀσβεστόλιθος Μακεδ. (Βλάστ.): *Θὰ πάρου καμμιὰ γκίζα* (ἐνν. νὰ σοῦ ἐκσφενδονίσω).

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γκίζας* Ἀθην. Θεσσ. (Τρίκερ.) Στερελλ. (Φθιώτ.) *Γκίζας* Ἡπ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γίζα* Θεσσ. *Γ'ζᾶδες* Ἡπ. (Ἰωάνν.) *Γι'ζάτ'κα* αὐτόθ.

γκίζα ἡ, (II) Πελοπν. (Ἀχαῖα Ἡλ.) — Π. Γεννάδ., Λεξ. Φυτολ., 981 — Λεξ. Πρω. Δημητρ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Τὸ φυτὸν Τερφεζία ἡ γεννάδειος (*Terfezia gennadii*) τῆς οἰκογ. τῶν Τερφεζιιδῶν (*Terfeziaceae*) ἔνθ' ἄν. Συνών. *ἀλεπίτσα*.

γκιζίλα ἡ, Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. *γκίζα* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ίλα*.

Ὁσμὴ *γκίζας*, τὸ ὅπ. βλ.: *Μυρζί' γκιζίλα* δῶ μέσα.

γκιζοκαμένος ἐπίθ. Ἡπ. (Δρόβιαν. Κοκκιν.)

Ἐκ τοῦ οὗς. *γκίζα* καὶ τοῦ *καμένος*, μετοχ. τοῦ *καίω* ὑπὸ ἔννοιαν σχετλιαστικὴν.

Ἀδύνατος, ἀσθενικὸς. Συνών. *ἀδύναμος I*, *ἀδύνατος I*, ἀντίθ. *δυνατός*, *νταβραντισμένος*.

γκιζόπετρα ἡ, ἐνιαχ. *γκιζόπιτρα* Μακεδ. (Ἑπταχώρ.)

Ἐκ τῶν οὗς. *γκίζα* καὶ *πέτρα*.

Εἶδος σκληροῦ λίθου. Συνών. *γκίζα* (I) 3.

γκιζόπιττα ἡ, ἐνιαχ. *γκιζόπ'ττα* Ἡπ. (Κουκούλ. Ζαγόρ.)

Ἐκ τῶν οὗς. *γκίζα* καὶ *πίττα*.

Εἶδος πίττας παρασκευαζομένης μὲ *γκίζαν* ἔνθ' ἄν.: *Μ' πόνισι κάπους νὰ φάου μιὰ γκιζόπ'ττα* (μ' πόνισι = ἐπεθύμησα) Κουκούλ.

γκιζοτύρι τό, ἐνιαχ. *γκιζουτύρ'* Ἡπ. (Κουκούλ.)

Ἐκ τῶν οὗς. *γκίζα* καὶ *τυρί*.

Γκίζα 2, τὸ ὅπ. βλ.: *Μοῦ 'χι δώλ' κάπουτι λίγου γκιζουτύρ' κὶ τώρα μ' τ' ἀναπουπιᾶν'* (μοῦ τὸ ὑπενθυμίζει).

γκιλλοτίνα ἡ, πολλαχ. *γκιλλιοτίνα* Λεξ. Δημητ. *γκιλλοτίνα* Λεξ. Πρω.

Ἐκ τοῦ Γαλλ. *guillotine* = λαμητόμος.

Λαμητόμος, ἐκρίωμα ἔνθ' ἄν.: *Παλιὰ τοὺς κατάδικους τοὺς ἔτρωγε ἡ γκιλλοτίνα, τώρα ὁμως καταργήθηκε* πολλαχ. Συνών. *καρμανιόλα*.

